

Píseň: EZ544 – Pomoc naše budiž z tebe + **modlitba;** **Oddíl**
k výkladu: Zj 4

Milí,

na posledním setkání jsme zakončili úvod Zj – dopisy sborům v Malé Asii. Posledním byl dopis do Laodikeje – patří k nejznámějším. Také proto, že hovoří jazykem srozumitelným dodnes. A protože šlo o sbor velký a bohatý (srv. např. v Efezu), tak byl hlavně *kritizován* (srv. např. v Efezu).

Hlavním problémem byla „vlažnost“ – kéž by sbor byl buď horký, nebo alespoň studený. Ale protože byl vlažný – Kristus ho musí vyplivnout. Ačkoli se sám považoval za bohatý, soběstačný, nezávislý. Byl naopak chudý, nahý, bledý.

I takovému však byla nabídnuta naděje: Pokání. Obrácení. Spokojený sbor měl „nakoupit ohněm pročištěného zlata“ – tj. zkoušek a utrpení.

A otevřít své dveře Kristu, který na ně nepřestal tlouct. Jen tak mohou „církev“ zvítězit a usednout na trůnu jako Kristus.

Vidění

Dnešním oddílem začíná vidění samotné – většina lidí ani neví, že mu předchází dopisy. Ačkoli jsme okamžitě slyšeli zřetelné souvislosti a návaznosti (sedm svícňů + duchů, trůn atd.).

Celé *toto* vidění je přitom odděleno od dopisů – v. 1. Jenže okamžitě jde o výmysl. Dosl. je psáno: „Potom jsem viděl dveře otevřené...“. Žádné „mít vidění“ se v textu nevyskytuje. A aby vyvracení lidské hlouposti a zápas proti naší zkřivenosti byl opět zřejmý, *okamžitě* je v centru *hlas*, nikoli optický vjem: Viděl dveře, ale pak mluví hlas jako polnice.

Také proto Jan nemohl napsat, že „měl vidění.“ Protože spíše „měl slyšení.“

Hlas

Tento hned mluvící hlas je již ze Zj 1. Opět je jako polnice – ne hlavně v hlasitosti, ale ve významu. Polnice svolávala k bitvě – tedy půjde o život a smrt. A její zvuk byl také *varováním*, protože polnice také varovaly před nebezpečím – srv. dnešní sirény.

A říká: Co se *musí* stát potom. Přesněji: Co je *nezbytné* (ř. dei), aby se stalo potom. Tj. *v důsledku přítomnosti*. Tak půjde opět hlavně o *přítomnost*, v níž spoluutváříme budoucnost. Ne o magické věštění budoucnosti, kterou *nelze* ovlivnit (tak pohané, osud, magie aspol.). Právě naopak!

Vytržení ducha

Tak by nás ani nemělo překvapit, že hned ve v. 2 Jan *není* ve vytržení ducha. Nýbrž dosl.: „Ihned *jsem se stal v duchu*, a hle, trůn...“. Tedy opět *proti* extatickému, magickému, pohanskému vnímání a uvažování. A naopak opět *velmi starozákonně!*

Trůn

A *v duchu* vidí jako první věc... trůn! Jímž také končil poslední dopis.

A na trůnu *kdo*si, *někdo* seděl. O tomto „komsí“ se vlastně *opticky* nikdy nic nedovíme. Všimněme si i zde, jak často zní slova „jako.“ Tedy vypadal *jako* jaspis a karneol.

Zde jde hlavně o *spojitost* s úvodem, dopisy i závěrem. A, mimochodem, s celou Biblí. Vzácné kameny jsme již slyšeli – a uslyšíme v závěru Zj. Zde je asi hlavní zvěstí: Trůn i jeho okolí „hrálo všemi barvami.“ Jistě také v protikladu k obvyklým představám podsvětí (ř. hádés, hebr. šeol) – tam stínová, vybledlá existence. Tedy jde o „život“ kolem trůnu (kolik živých, kolik *života* tam je a ještě bude!).

Což ještě podtrhuje přítomnost *duhy* – tak připomenutí *nejzákladnějšího* vztahu mezi Bohem a člověkem: Smlouvy Boží milosti skrze duhu zjevenou Noemovi (Gn 9). Která přišla v odpovědi na potopu světa. Která přišla v odpovědi na všelidské zlo, které ničilo celý svět.

Co že to budeme pořád dokola číst ve zbytku Zj?

Tato duha je také podivná – smaragdová. Ale jsme přeci „v nebesích,“ tak *samozřejmě* bude všechno jiné, než jak jsme *na zemi* zvyklí. Dvojnásob silné je toto slovo pro některé nuselské evangelíky, kterým vadí „nefyzikálnost“ duhy v divadelním sále. Hle, tady je duha dokonce *smaragdová* (a stále *biblická!*)!

Kameny a barvy

Ne všechno v Bibli je nám dnes srozumitelné – protože se nedochovalo „dobové pozadí“ toho, o čem hovoří. Tak i s vzácnými kameny bude problém. A to zejm. pokud bychom si je chtěli nějak představovat. I dnes se už děti učí, že drahokamy mají nějak pevně dané barvy. To však naprosto *není* pravda. Není to tak, že smaragd je vždy zelený, rubín červený apod. Jejich barvy se mohou velmi lišit.

Tak jde v první řadě o *obvyklé* spojitosti, představy související s uvedenými kameny. O jaspisu se věřilo, že vyhání zlé duchy a démony (tzv. expiační funkce) – srv. také svíci na bohoslužbách! Byl užíván také proti močovým kamenům.

Karneol byl považován za léčivý kámen (srv. dnešní pohanství a marketing) – dokázal prý léčit dokonce *rány železem*. Tj. rány způsobené *výhradně člověkem vědomě vyrobenými zbraněmi*.

Tak zde Jan hovoří o Bohu, který už svou přítomností odhání démony i zlé duchy – a tak zlo. V jeho plné přítomnosti dokonce *ani nemohou být*. Vypráví také o jeho *uzdravující* plné přítomnosti (karneol). A to *zejména* na výhradně lidmi způsobené neduhy – hřích. Železo může vyrobit do předmětu *výhradně* člověk. Navíc takřka výhradně pro válku a boj... viz zbytek vidění.

Jaspis pak bývá obvykle zelený, ale také *průsvitný*. Podobně jako smaragd. A stejné je také ve Zj 21+22. Celá nebesa jsou tedy jaksi „laděna do zelena a zlata.“ Zelená bývá obvykle vnímána jako barva života. A zlatá jako *královská* barva. Tím silněji pak působí *zelená* duha – jako duha *života*.

Karneol pak obvykle bývá červený. Obvykle jde o královskou barvu. Ale zde jde spíše o barvu krve, pro Zj zřejmě *oběti* a utrpení (srv. Zj 5!).

Avšak znovu připomínám, že to vše bylo *jako* smaragd, *jako* karneol atd. Tj. jde o *přirovnání*, obraz, metaforu – nikoli exaktní popis. Symboliku barev drahokamů tedy nepřetěžujme, mohou mít *různé* barvy (a kdyby o *tu* pisateli šlo, tak by tu barvu prostě naspal).

Raději se namáhejme „slyšet, co Duch praví ekklésiím:“ Nepochopitelného, neuchopitelného, absolutního Boha, který se však *dává poznat* tak, abychom dokonce *víc* než vše podstatné o něm poznat mohli. Když se budeme namáhat.

Zbytek nebes

Jak nápadně odlišný je *zbytek* nebes! Zatímco o Bohu nejde, zejm. zrakem, skoro nic zjistit. Ostatní je naopak docela poznatelné i našimi snahami – ale i to vše je *jako*! Tedy také v *přirovnání*, nikoli exaktní deskripci.

A okamžitě opět vidíme podivné: V nebesích *není* jen jeden trůn! Bůh není *hegemon*! Bylo tam dokonce 24 dalších! A na nich seděli 24 *starců*. Ne mladíků, mládenců, panen... *starců* (srv. už Abrama!).

Při povrchním čten jsou pak ti starci v našem pohledu *chudáci*. Protože v neustálém koloběhu padají z trůnu na kolena, klanějí se Bohu, vstávají, sedají na trůn, a opět padají na kolena atd.

Starci

To je nám opět nepředstavitelné. A nepřijatelné – zejm. jako „ráj“ po smrti. Ale to z nás opět mluví jen náš hřích, pýcha, lenost. Starci totiž *konají liturgii*. Tj. slaví bohoslužby. Při kterých je dodnes pro většinu křesťanů i muslimů i hinduistů *normální* klekat. Vždyť i pozemské bohoslužby mají „odrážet/zrcadlit“ ty nebeské. *Tak* důležité jsou bohoslužby a *liturgie*! Zejména v klekání a klanění se Bohu.

Ale co z tohoto *explicitně biblického* si ponechali evangelíci?
A co lepšího chceme dělat, než to, co je věčné – a činěné i
v nebesích pořád dokola kolem Božího trůnu?

Tito starci jsou pak „tradičně“ oděni bělostným rouchem. Tj. „uniformou“ *mučednictví* – a proto čistoty skrze obmytí krví Beránka (Zj 5!). Na hlavách měli zlaté koruny – tj. odznaky vládců. Tito však skrze svoje *mučednictví* a *službu* Bohu. Také proto své koruny neustále odkládají (v. 10).

Počtu 24 pak s jistotou *nerozumíme*. Snad jde o obraz 24 kněžských tříd z 1Pa 23+24?

Opět trůn

Ale vzápětí se hned dozvíme, že tam logicky nemohlo být ani pořádně slyšet ani nic vidět. Protože je naše pozornost opět obrácena k *tomu* trůnu. Od kterého šlehají blesky a duní hromy. To jsou opět tradiční biblické obrazy *Boží přítomnosti* – srv. zejm. Sínaj.

Ale *navzdory* bleskům a hromům Jan *něco* před trůnem vidí. Opět vlastně absurdně – protože *sedm* lamp (ř. lampas), tj. sedmero duchů Božích. Ano, pro jistotu je rovnou vysvětleno!

Tak to hlavní, co vidí Jan v Boží blízkosti je *těch sedm sborů*. Proto je *nezbytné* znát předchozí dopisy. Protože z nich je zřejmé, že vlastně všechny jsou v hrozném stavu. A přesto jsou *všechny* ještě před Bohem. I ty vymírající a vražděné, i ty bez lásky a vlažné. Stejně fascinující nakonec bude i Zj 21, kde bude podle počtu učedníků 12 bran. Tedy včetně Judy Iškariotského – „Jidáše.“

Ačkoli i tyto sbory musejí vedle Božího trůnu a majestátu jeho přítomnosti v hromech a blescích vypadat ještě ubozeji – jsou pouhými „lampami.“ A *přesto* je tam Bůh má. Ačkoli je k ničemu nepotřebuje. A i pro Boží zjevení jsou *nepostradatelně* důležité.

Moře

A také hned poté slyšíme zase překvapivé: Moře. V Bibli je moře obrazem brány pekel, chaosu, zla, démonů (Zj 21, 1!). Ovšem i nyní čteme *pečlivě* – Jan viděl *něco jako* moře. Vlastně

pochopitelně, protože se hned poté dovídáme, že toto „jakoby moře“ bylo „jako jiskřící křišťál.“ To je přece nesmysl – to je tvrdý kámen, ne tekoucí voda!

Tak *jiné* je nebe – i jeho „moře.“ Tak zcela *opačné*, než na co jsme zvyklí a co považujeme za „normální“ a „správné.“ V křišťálovém moři přece *nelze* plavat! Tak odlišné je Boží od lidského, nebesa od země, věčnost od pomíjivosti. Svatost od světskosti. A tak jiný, *Svatý* (v. 8!), je Hospodin Bůh.

Bytosti

A až „šílenství“ pokračuje dál: Kolem trůnu byly také čtyři bytosti. Které byly *nejprve živé* (!) a pak *plné očí* – zepředu i zezadu. Jak děsivý je pro nás jen již obrázek několik očí pavouka. A teď si představme bytost *posetou očima ze všech stran*! Svatost je pro člověka *vždy* děsivá. A pro takřka všechny i to, že „vidí vše.“ Svatost je *vždy mysterium fascinans et tremendum*.

A i tyto bytosti jsou „jako něco:“ *Jako* lev, býk, člověk a *letící* orel. Tedy jsou, jako starci, *stvořeními*. Na rozdíl od *nestvořeného* Boha, Krista, Ducha. A šest křídel známe z Iz 6 – i jejich „funkci:“ Hlavně *zakrytí* i „andělů“ v Boží přítomnosti!

Počet čtyř zřejmě upozorňuje spíše na světové strany – jsou *kolem* trůnu. Někteří vykladači sem nutí „evangelisty,“ ale to je nesmysl. To už je pravděpodobnější obraz ročních období.

Hlavním rysem je pak množství očí – a tak schopnost vidět všechno a z *různých* úhlů. A to dokonce i *dovnitř* sebe sama.

A pak jde hlavně o jejich *činy* (srv. předchozí dopisy!). I tyto bytosti hlavně *mluví*. A to bez *ustání*. Protože provolávají *Boží slávu*. Opět tradičně „izaiášovskými“ slovy: Hlavní je Boží *svatost* (v Bibli *nejde* o morální kategorii!). Pak jeho všemohoucnost. Pak věčnost. A nakonec jeho *přícházení*.

To je smysl nebeské liturgie, bohoslužeb. A tak má být i pozemských: Oslavovat Boha vyslovováním, jaký a kdo je. Tedy přinášením *poznání Boha* (srv. SZ i NZ!). Tedy nejde „hlavně o radost.“ Ani „hlavně o morálku/etiku.“

Tak mohou tyto bytosti symbolizovat také *neortodoxní* názory a postoje. I jiná náboženství a systémy. Také proto jsou navzájem tak zcela odlišné, neskloubitelné, podivné. *A jen jedna je jako s tváří člověka (pohanství? Zbožšťování císaře?).*

Ale *všechny* jsou plně podřízeny *živému, věčnému, přicházejícímu* Hospodinu Bohu.

Závěr

Tato „nebeská liturgie“ či scéna se pak bude opakovaně vracet. Vždy před „novým dějstvím“ (srv. knihu Jób).

O to podivnější to je, že v dnešní kapitole se vlastně *nic příběhově neodehrálo*. Ale zato jsme se dověděli, jak to vypadá v nebesích.

A tak, že i ty strašlivé hrůzy a konec světa *začíná a končí* zřením Boha na trůnu.

Který *jediný* je hoden slávy, cti a moci. *Žádný* člověk – ani ti starci nebo bytosti ani andělé. Tím méně pak pozemští „vládci“ a drábové. A důvodem Boží hodnosti je *jeho dobrota* – už ve stvoření světa a trvajícím dobré vůli.

A právě někoho *dalšího* „kdo je hoden“ budeme hledat v dalším oddílu. Nalezneme? Kolik jich je – na nebi i na zemi?

Píseň: EZ289 – Bohu chvála buď i čest + modlitba Páně
Rozhovor